

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/2/2020
Identifikačné číslo spisu: 7019200271
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7019200271.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: N. X., nar. XX. H. XXXX, bytom W. XXXX/X, U. B. P., právne zast. Advokátska kancelária Hovan a Hospôdka, s.r.o., so sídlom M. Gorkého 8, Spišská Nová Ves, IČO: 47 233 419, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 26998-3/2019-BA zo dňa 28. februára 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. septembra 2019, sp.zn. 4Sa/4/2019-33, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. septembra 2019, sp. zn. 4Sa/4/2019-33, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej v texte rozhodnutia len „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom sp.zn. 4Sa/4/2019-33 zo dňa 30. septembra 2019 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 26998-3/2019-BA zo dňa 28. februára 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ktorým podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Spišská Nová Ves č. 700-3810670918-GC 04/18 zo dňa 05. septembra 2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) a napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa potvrdila. Žalobca sa súčasne domáhal preskúmania prvostupňového rozhodnutia a vrátenia veci žalovanej na ďalšie konanie. Prvostupňovým rozhodnutím bolo žalobcovi podľa § 144 ods. 1, § 152a, § 178 ods. 1 písm. a) bod 8 zák. č. 461/2003 Z.z. predpísané ako samostatne zárobkovo činnéj osobe (ďalej len „SZČO“) za obdobie júl 2017, august 2017, september 2017, október 2017, november 2017, december 2017, január 2018, február 2018, marec 2018, apríl 2018, máj 2018 a jún 2018 poistné na nemocenské poistenie v sume 236,88 eur, poistné na starobné poistenie a povinné

príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 969,30 eur, poistné na invalidné poistenie v sume 323,10 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 255,70 eur, t.j. spolu v sume 1.785,06 eur s tým, že neoddeliteľnou súčasťou výroku rozhodnutia bola príloha dokumentujúca spôsob výpočtu dlžného poistného a povinných príspevkov. Uloženie povinnosť zaplatiť poistné a povinné príspevky správny orgán prvého stupňa zdôvodnil § 128 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. c) ods. 3 písm. c), § 128 ods. 11 písm. b), § 129 ods. 1, § 141 ods. 1, § 142 ods. 1, § 143 ods. 1 prvá veta zák. č. 461/2003 Z.z., § 21a, § 26 ods. 1, § 27 ods. 1 a § 28 ods. 1 zák. č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že žalobca v odvolaní voči prvostupňovému rozhodnutiu namietal, že poistné a povinné príspevky zaplatil na základe daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby a nemá vedomosť o tom, že by mal voči žalovanej ďalšie dlhy. Poukázal na skutočnosť, že bol držiteľom živnostenského oprávnenia s predmetom podnikania výroba jednoduchých výrobkov z kovu a kuriérske služby, ale nemal oprávnenie na výkon leteckých prác. Ako držiteľ preukazu leteckého personálu nevykonával samostatnú zárobkovú činnosť, preto nemá voči žalovanej povinnosť platiť poistné a povinné príspevky. Žalovaná sa v napadnutom rozhodnutí stotožnila so skutkovými zisteniami a ich právnym hodnotením správnym orgánom prvého stupňa, pričom konštatovala, že žalobca podľa výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Spišská Nová Ves, č. živnostenského registra 860-22370 v období uvedenom v napadnutom prvostupňovom rozhodnutí vykonával samostatnú zárobkovú činnosť na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení č. OU-SN-OZP-2014/005842-2 s dátumom vzniku oprávnenia 15. mája 2014 a na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení č. OU.SN-OZP-2014/012629-2 s dátumom vzniku oprávnenia 03. novembra 2014. Žalobca ukončil podnikateľskú činnosť vo všetkých predmetoch podnikania uvedených na dokladoch o živnostenskom oprávnení ku dňu 27. septembra 2017. Okrem toho je žalobca držiteľom preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu, č. preukazu 01010313 vydaného Dopravným úradom s platnosťou od 05. apríla 2011. Žalovaná ďalej uviedla, že podľa údajov z Finančného riaditeľstva SR žalobca ako SZČO dosiahol príjmy zo živnosti za rok 2016 v sume 10.954,- eur (daňové priznanie k dani z príjmu fyzickej osoby správca dane zaevidoval dňa 29. marca 2017), t.j. vyššie ako zákonom ustanovená suma 5.298,- eur za rok 2016. Žalovaná uviedla, že vymeriavací základ žalobcu ako povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej SZČO na platenie poistného a povinných príspevkov za obdobie júl 2017 až december 2017 predstavoval sumu 441,50 eur mesačne a za obdobie január 2018 až jún 2018 predstavoval sumu 456,00 eur mesačne. Ku dňu vydania prvostupňového rozhodnutia poistné a povinné príspevky žalobca nezaplatil vôbec, v dôsledku čoho mu vznikla dlžná suma vo výške 1.785,06 eur v zmysle prílohy prvostupňového rozhodnutia. Žalovaná ďalej uviedla, že žalobca v kontrolovanom období júl 2017 až jún 2018 mal postavenie SZČO na účely sociálneho poistenia v zmysle § 5 zák. č. 461/2003 Z.z., pretože aj napriek skutočnosti, že dňom 27. septembra 2017 ukončil podnikateľskú činnosť vo všetkých predmetoch podnikania uvedených na dokladoch o živnostenskom oprávnení, mal naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je preukaz odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu, č. preukazu 01010313 vydaného Dopravným úradom s platnosťou od 05. apríla 2011. Za rok 2016 príjem žalobcu zo samostatnej zárobkovej činnosti, t.j. 10.954,- eur, presiahol zákonom ustanovenú sumu 5.298,- eur a za rok 2017 žalobca nedosiahol žiaden príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti, preto mu ako SZČO trvalo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie aj po 27. septembri 2017 a zaniklo 30. júna 2018.

3. Krajský súd ďalej poukázal na to, že z administratívneho spisu správneho orgánu prvého stupňa zistil, že žalobca podľa potvrdenia Dopravného úradu Bratislava je držiteľom preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu č. 01010313 od 05. apríla 2011 so získanou kvalifikáciou FI (S), ktorá je platná do 31. decembra 2019.

4. Podľa daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb za rok 2016 žalobca dosiahol podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov za rok 2016 príjmy zo živnosti vo výške 10.954,- eur.

5. Krajský súd poukázal na to, že bolo jeho úlohou posúdiť, či žalobcovi vznikla povinnosť zaplatiť poistné a povinné príspevky v celkovej sume 1.785,06 eur za obdobie júl 2017 až jún 2018. Medzi

účastníkmi konania nebolo sporné, že žalobca dňom 27. septembra 2017 ukončil podnikateľskú činnosť vo všetkých predmetoch podnikania uvedených na dokladoch o živnostenskom oprávnení s dátumom vzniku 15. mája 2014 a 03. novembra 2014. Medzi účastníkmi bolo sporné, či žalobcovi vznikla povinnosť platiť poistné a povinné príspevky za už uvedené obdobie na základe skutočností, že bol v kontrolovanom období júl 2017 až jún 2018 držiteľom preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu vydaného dopravným úradom s platnosťou od 05. apríla 2011.

6. Podľa názoru krajského súdu žalobcovi v uvedenom období svedčilo postavenie SZČO, pretože mal naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, za ktoré je potrebné považovať uvedený preukaz vydaný Dopravným úradom. Žalobcovi v zmysle § 21 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2014 svedčila povinnosť uhrádzať poistné a povinné príspevky za obdobie júl 2017 až jún 2018, pretože jeho príjem zo samostatne zárobkovej činnosti za rok 2016 bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z., lebo dosiahol sumu 10.954,- eur, t.j. bol by vyšší ako zákonom stanovená suma 5.298,- eur za rok 2016. Za rok 2017 žalobca nedosiahol žiaden príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti, a preto žalobcovi ako SZČO zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňom 30. júna 2018. Podľa názoru krajského súdu pre posúdenie povinnosti žalobcu zaplatiť poistné a povinné príspevky za už uvedené obdobie nie je preto rozhodujúce, či žalobca dosahoval zo samostatnej zárobkovej činnosti príjmy aj na základe preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu. Pre posúdenie povinnosti žalobcu platiť poistné a povinné príspevky za sledované obdobie je rozhodujúce, že žalobca dosiahol v roku 2016 zo samostatne zárobkovej činnosti, t.j. zo živnosti, príjem uvedený v § 21 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2014. Táto skutočnosť, t.j. dosiahnutie príjmu zo živnosti za rok 2016 v sume 10.954,- eur, ktorá prevyšovala zákonom ustanovenú sumu 5.298,- eur, nebola v konaní spornou.

7. Krajský súd považoval odôvodnenie rozhodnutia žalovanej za súladné s ustanovením § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., pretože je z neho zrejmé, z akých skutkových zistení rozhodnutie žalovanej vychádzalo a akým spôsobom žalovaná aplikovala právne predpisy, na základe ktorých rozhodovala.

8. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods. 1 a 168 SSP tak, že nakoľko žalobca vo veci nemal úspech, právo na náhradu trov konania mu nepriznal, rovnako tak právo na náhradu trov konania nepriznal žalovanej, pretože nezistil dôvody pre jej priznanie.

II.

Kasačná sťažnosť

9. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g) SSP kasačnú sťažnosť. Dôvodil tým, že krajský súd si osvojil pri rozhodovaní zdôvodnenie žalovanej uvedené pod bodom II.: „V období po 27.09.2017 bol žalobca na účely sociálneho poistenia naďalej považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu, a to na základe preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu č. preukazu 01010313, ktoré bolo žalobcovi vydané Dopravným úradom s platnosťou od 05.04.2011. Tento preukaz v súlade s legislatívou platnou pre civilné letectvo je potvrdením splnenia podmienok a oprávňuje držiteľa vykonávať činnosť inštruktora podľa triedy a v súlade s poznámkami a obmedzeniami uvedenými v preukaze spôsobilosti. Na základe tohto osvedčenia môže jeho držiteľ vykonávať činnosť podľa § 21 ods. 2 zák. č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve a dosahovať príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov.“

10. Žalobca poukázal na tvrdenie, že na základe osvedčenia leteckého inštruktora môže ako jeho držiteľ vykonávať činnosť podľa § 21 ods. 2 zák. č. 143/1998 Z.z. a dosahovať príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov. Túto možnosť akceptuje tak žalovaná, ako aj krajský súd, a to aj napriek tomu, že žalobca fakticky samostatne zárobkovú činnosť nevykonáva a len sa akceptuje možnosť vykonávať činnosť podľa § 21 ods. 2 zák. č. 143/1998 Z.z. Uvádzané príjmy žalobca dosiahol do 27. septembra 2017, kedy vykonával činnosť na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení, ktoré k uvedenému dňu zaniklo.

11. Posúdenie žalobcu ako SZČO vykazuje známky prísne formálneho prístupu, bez akceptácie faktického výkonu činnosti, pričom takéto tvrdenie krajského súdu nie je v súlade s rozhodovacou praxou súdov. Žalobca poukázal na vykonávacie Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávacieho nariadenia (ES) č. 883/2004 v nadväznosti na publikované uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS 363/2018, ktoré sa svojim výrokom síce týka rozhodného práva regulujúceho sociálnoprávne vzťahy osoby majúcej súčasne na území viacerých členských štátov EÚ status zamestnanca, ako aj status SZČO, ale „per analogiam” sú publikované názory a stanoviská podľa názoru žalobcu použiteľné aj pre predmetnú situáciu. Z predmetného uznesenia Ústavného súdu SR sp.zn. ÚS 363/2018 žalobca poukázal na nasledovné : „Z citovaného ustanovenia základného nariadenia je zrejmé, že určovacím ukazovateľom pre výber rozhodného práva regulujúceho sociálnoprávne vzťahy osoby majúcej súčasne na území viacerých členských štátov Európskej únie status zamestnanca, ako aj status samostatne zárobkovo činnnej osoby je reálny, resp. faktický „výkon” tejto činnosti na území tohto - ktorého členského štátu. Inými slovami, samotný status zamestnanca založený pracovnou zmluvou nie je ešte dostačujúcim základom pre určenie rozhodného práva. Uvedený záver je napokon ústavne udržateľný aj z toho hľadiska, že nie už len existencia samotnej pracovnej zmluvy dáva zamestnancovi nárok na mzdu, ale tento nárok na mzdu zamestnancovi vzniká až ako nárok za reálne „vykonanú” prácu, čo je dôležitý určujúci aspekt pre nárok zamestnanca čerpať, resp. podieľať sa na sociálnych výhodách zo sociálneho systému, ktorý nárok je podmienený prispievaním do tohto sociálneho systému, resp. podieľaním sa na jeho tvorbe, avšak táto tvorba je determinovaná dosahovaním mzdy za „vykonanú” prácu, z ktorej sa zamestnancovi robia odvody do sociálneho systému.“ V zmysle uvedeného určujúcim kritériom pre posúdenie statusu zamestnanca a SZČO má byť reálny, resp. faktický výkon tejto činnosti na území toho ktorého členského štátu. To, že existencia pracovnej zmluvy nedáva zamestnancovi nárok na mzdu, ale tento nárok za reálne „vykonanú” prácu, je dôležitý aspekt pre to, aby sa zamestnanec mohol podieľať na sociálnych výhodách zo sociálneho systému podmienený prispievaním do tohto sociálneho systému.

12. Podľa názoru žalobcu ide v danom prípade o použiteľnú analógiu pre potreby posúdenia faktickej činnosti SZČO u žalobcu, aj keď súčasný prístup súdov SR vykazuje vyšší stupeň formalistického prístupu, ako rozhodovacia prax Súdneho dvora EÚ berúc do úvahy skutočnosť, že aj v posudzovanom prípade súd vychádzal len z možnosti dosiahnuť príjem držiteľovi osvedčenia leteckého inštruktora, nie z toho, či fakticky takú činnosť vykonával alebo nie.

13. Žalobca ku kasačnej sťažnosti priložil Čestné vyhlásenie N. L. Y., predsedu rady AEROKLUBU SPIŠSKÁ NOVÁ VES, občianske združenie, Letecká 37, Spišská Nová ves zo dňa 26. novembra 2019, z ktorého vyplýva: „Získanie ani činnosť kvalifikácie Inštruktora bezmotorového lietania pre potreby plnenia úloh aeroklubu nie je viazaná na potrebu pracovného pomeru, živnosťou ani iným obchodnými zákonmi. Členstvo v Aeroklube Spišská Nová Ves je dobrovoľné a potvrdzuje sa uhradením členských poplatkov, ktorými sa uhrádza činnosť aeroklubu. Aeroklub Spišská Nová Ves nemá zamestnancov.“ Žalobca ďalej predložil Vyhlásenie L. Y. T., prezidenta SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO AEROKLUBU Gen. Milana Rastislava Štefánika, Národný športový zväz, Pri Rajčianke 49, Žilina zo dňa 22. novembra 2019, z ktorého vyplýva, že žalobca vykonáva v Aeroklube Spišská Nová Ves - občianskom združení činnosť inštruktora bezmotorového lietania ako dobrovoľník a za túto činnosť pri príprave mladých športovcov nepoberá žiadne finančné, ani materiálne odmeny.

14. Podľa § 2 písm. l) zák. č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve, športovým lietáním sa rozumie činnosť podľa uvedeného zákona, t.j. činnosť vykonávaná na účely športu, rekreácie a vzdelávania, ktoré sa nevykonáva za odplatu.

15. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhol, aby kasačný súd zmenil rozsudok krajského súdu a zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, alternatívne aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

16. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že žalobca neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Vo svojom rozhodnutí, ako aj v písomnom vyjadrení zo dňa 04. júna 2019 v predmetnej veci podrobne objasnila skutkový a právny dôvod predpísania poistného a povinných príspevkov žalobcovi, ako SZČO za sporné obdobie. Vo veci predpísania poistného a povinných príspevkov žalobcovi ako SZČO postupovala v súlade so zák. č. 461/2003 Z.z., pričom konala len v medziach predmetného zákona.

17. Podľa názoru žalovanej je žalobca aj po 27. septembri 2017 povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou SZČO, povinnou platiť a odvádzať poistné a povinné príspevky. Žalobcovi síce ku dňu 27. septembra 2017 zanikli živnostenské oprávnenia, avšak naďalej mal na účely sociálneho poistenia právne postavenie povinne poistenej SZČO, a to na základe preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu, ktorý bol žalobcovi vydaný Dopravným úradom s platnosťou od 05. apríla 2011. Vzhľadom na existenciu uvedeného oprávnenia na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti nebolo možné na žalobcu aplikovať § 21 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 338/2013 Z.z., v zmysle ktorého SZČO zanikne povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo prevádzkovanie zárobkovej činnosti. Toto ustanovenie zákona možno aplikovať iba v prípade, ak u povinne poistenej SZČO dôjde k zániku všetkých oprávnení na výkon alebo prevádzkovanie činnosti.

18. Žalovaná uviedla, že preukaz odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu, v súlade s legislatívou platnou pre civilné letectvo, je potvrdením splnenia podmienok a oprávňuje jej držiteľa vykonávať činnosť inštruktora podľa triedy a v súlade s poznámkami a obmedzeniami uvedenými v preukaze spôsobilosti. Na základe predmetného osvedčenia môže jeho držiteľ vykonávať činnosť podľa § 21 ods. 2 zák. č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon), z ktorej dosahuje príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov.

19. Pokiaľ žalobca v kasačnej sťažnosti poukazoval na použitie slova „môže“ v § 21 ods. 2 leteckého zákona, a preto mal za to, že krajský súd pri posúdení veci zvolil prísne formálny prístup, bez akceptácie faktického výkonu činnosti, žalovaná poukázala na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 14Sa/11/2017, zo dňa 19. decembra 2017, kde krajský súd konštatoval, že: „oprávnenie na výkon činnosti je potrebné vidieť tak vo formálnej ako aj materiálnej rovine zatiaľ čo formálna rovina predstavuje existenciu tohto povolenia (v danej veci licencie), materiálna predstavuje právo uvedenú činnosť podľa tohto oprávnenia vykonávať a dosahovať z nej príjem. Uvedená materiálna rovina však nepredstavuje dobrovoľné nevykonávanie činnosti, na ktorú je držiteľ oprávnenia licencovaný, ale faktickú (objektívnymi skutočnosťami) danú nemožnosť vykonávať regulovanú činnosť v zmysle udeleného oprávnenia. Rozhodnutie žalobkyne uvedenú licenciu reálne nevyužívať napriek tomu, že o ňu požiadala, nemá pre posúdenie naplnenia materiálnej roviny postavenia žalobkyne ako SZČO právny význam.“ Predmetný rozsudok Krajského súdu v Trenčíne bol následne preskúmaný Najvyšším súdom Slovenskej republiky, ktorý rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/16/2018, zo dňa 26. septembra 2018, potvrdil závery krajského súdu. Plne súhlasiac s krajským súdom Najvyšší súd doplnil, že: „opačný názor (rozumej opačný názor ako ten, ktorý bol vyššie citovaný) by viedol k záveru, kedy by ktokoľvek (po splnení zákonných náležitostí) mohol získať x licencií na výkon povolania, tvrdiť však, že žiadne z nich nevykonáva a takto neprimerane prenášať dôkazné bremeno na správny orgán. Vznik takejto situácie je však neprípustný. Zákon vychádza z racionálneho predpokladu, že ten, kto požiadá o licenciu na výkon regulovanej činnosti, má záujem túto činnosť vykonávať.“

20. Žalovaná poukázala na to, že pri posudzovaní vzniku, resp. trvania povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO v zmysle § 21 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. (kde nie je uvedená bližšia špecifikácia dosiahnutých príjmov) nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej

činnosti, rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu SZČO na účely sociálneho poistenia, dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z.z. Zák. č. 461/2003 Z.z. neukladá žalovanej pri posudzovaní vzniku, trvania, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO skúmať, z akých úkonov a na základe akého výkonu práce dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Pri posudzovaní vzniku, trvania, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO vychádza žalovaná vždy z údajov jej poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky. Žalovaná nie je oprávnená z hľadiska svojej vecnej pôsobnosti do týchto údajov akýmkoľvek spôsobom zasahovať.

21. Žalovaná poukázala na to, že k rovnakému právnemu záveru dospel aj Krajský súd v Banskej Bystrici, v rozsudku sp. zn. 27Sa/3/2017 zo dňa 15. augusta 2017. Aj z rozsudkov Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 25Sa/2/2017 zo dňa 09. mája 2017 a sp. zn. 25Sa/1/2017 zo dňa 09. mája 2017, vyplýva, že „...nie je rozhodujúce, na základe akého právneho vzťahu fyzická osoba príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti nadobudla, rozhodujúcim je iba to, že fyzická osoba dosiahla v príslušnom kalendárnom roku príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov.“

22. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca v rozhodujúcom období (v zmysle § 139 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. je rozhodujúcim obdobím rok 2016) dosiahol príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorých výška presiahla zák. č. 451/2003 Z.z. stanovenú hranicu príjmu, žalobcovi trvalo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie aj v období júl 2017 až jún 2018.

23. Žalobca svoje vyjadrenia opieral o uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 363/2018, zo dňa 10. októbra 2018. Žalovaná mala však za to, že predmetné uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky nie je rozhodnutím v obdobnej veci, ktoré by bolo možné analogicky použiť na prejednávajúcu vec.

24. Žalovaná poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžsk/109/2018, zo dňa 27. novembra 2019, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v obdobnej veci a kde sa v plnom rozsahu stotožnil s jej vyššie uvádzaným právnym názorom.

25. Z uvedených dôvodov žalovaná navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

Vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu ku kasačnej sťažnosti

26. Žalobca uviedol, že postup žalovanej v tomto konaní vykazuje známky selekcie prístupu k jednotlivým subjektom sociálneho poistenia a hoci citácia rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 14Sa/11/2017 zo dňa 19. decembra 2017 je správna, avšak tento názor je prelomený.

27. Podľa § 10 ods. 1 zák. č. 578/2001 Z.z.: „Samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárske, zubné, sestry, pôrodné asistentky, fyzioterapeuti, liečební pedagógovia, logopédi, psychológovia a maséri. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a).“

28. Podľa § 10 ods. 2 zák. č. 578/2001 Z.z.: „Samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovaná zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.“

29. Podľa § 2 písm. l) 2 zák. č. 143/1998 Zb.: „športovým lietaním činnosť vykonávaná na účely športu, rekreácie a vzdelávania, ktorá sa nevykonáva za odplatu.“

30. Podľa § 21 ods. 2 zák. č. 143/1998 Zb.: „Letecký prevádzkovateľ môže pre vlastnú potrebu vykonávať výcvik leteckého personálu na základe povolenia Dopravného úradu. Fyzická osoba môže vykonávať výcvik leteckého personálu na základe ohlásenia Dopravnému úradu do úrovne stanovenej osobitným predpisom.“

31. Žalobca ďalej poukázal na právnu vetu uznesenia Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30. apríla 2019: „Pojem samostatná zdravotnícka prax v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z.z. vykonávaná na základe licencie L1A nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. a pojem licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s pojmom oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu pre účely sociálneho poistenia.“

32. A teda v kontexte vyššie uvádzaného je nevyhnutné si položiť otázku, či lekári sú zvýhodňovanou skupinou obyvateľstva, napr. v porovnaní s inštruktormi letectva, alebo či sa v rozhodovaní súdov uplatňuje zásada tzv. spoločenskej objednávky.

33. Žalobca bol toho názoru, že súčasné právo pojem spoločenskej objednávky nepozná, a teda aj v prípade inštruktora je nutné postupovať tak, že sa posúdi nielen možnosť zárobku, ale aj to, či v príslušnom zdaňovacom období sú dosiahnuté príjmy z podnikania SZČO. Žalobca vykonával činnosť ako športový letec pre účely športu, rekreácie a vzdelávania bezodplatne a preukaz inštruktora nemožno bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť.

34. Na základe uvedeného bol žalobca toho názoru, že žalovaná a Najvyšší súd SR by mali zohľadniť analógiu a u všetkých občanov aplikovať rovnaký princíp posudzovania príjmov.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

35. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že rozsudok správneho súdu je potrebné zrušiť. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 16. decembra 2020 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

36. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

37. Podľa § 462 ods. 2 SSP, ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

38. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým podľa § 144 ods. 1, § 152a, § 178 ods.1 písm. a) bod 8 zák. č. 461/2003 Z.z. bolo žalobcovi predpísané za obdobie júl 2017, august 2017, september 2017, október 2017, november 2017, december 2017, január 2018, február 2018, marec 2018, apríl 2018, máj 2018 a jún 2018 poistné na nemocenské poistenie v sume 236,88 eur, poistné na starobné poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 969,30 eur, poistné na invalidné poistenie v sume 323,10 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 255,70 eur, t.j. spolu v sume 1.785,06 eur.

39. Medzi účastníkmi konania nebola spornou skutočnosť, že žalobca podľa výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Spišská Nová Ves vykonával samostatnú zárobkovú činnosť na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení č. OU-SN-OZP-2014/005842-2 s dátumom vzniku oprávnenia 15. mája 2014 a na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení č. OU.SN-OZP-2014/012629-2 s dátumom vzniku oprávnenia 03. novembra 2014. Rovnako tak nebolo sporným, že žalobca ukončil podnikateľskú činnosť vo všetkých predmetoch podnikania uvedených na dokladoch o živnostenskom oprávnení ku dňu 27. septembra 2017. Spornou nebola ani skutočnosť, že žalobca bol aj po 27. septembri 2017 držiteľom preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu, č. preukazu 01010313 vydaného Dopravným úradom s platnosťou od 05. apríla 2011. Sporným v konaní nebolo ani, že podľa údajov z Finančného riaditeľstva SR žalobca ako SZČO dosiahol príjmy zo živnosti za rok 2016 v sume 10.954,- eur, t.j. vyššie ako zákonom ustanovená suma 5.298,- eur za rok 2016.

40. Sporným bolo tvrdenie žalovanej, že žalobca v kontrolovanom období júl 2017 až jún 2018 mal postavenie SZČO na účely sociálneho poistenia v zmysle § 5 zák. č. 461/2003 Z.z., pretože aj napriek skutočnosti, že dňom 27. septembra 2017 ukončil podnikateľskú činnosť vo všetkých predmetoch podnikania uvedených na dokladoch o živnostenskom oprávnení, mal naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu - ktorým je preukaz odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu, č. preukazu 01010313 vydaného Dopravným úradom s platnosťou od 05. apríla 2011.

41. Žalobca namietal, že príjem, ktorý žalovaná posudzovala v súvislosti s jeho povinným poistením za prejednávane obdobie, nebol príjmom, ktorý dosiahol z činnosti vykonávanej na základe preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu. Trval na tom, že na základe skutočnosti, že bol v kontrolovanom období júl 2017 až jún 2018 držiteľom preukazu odbornej spôsobilosti člena leteckého personálu vydaného dopravným úradom, mu nevznikla povinnosť platiť poisťné a povinné príspevky za uvedené obdobie, nakoľko uvádzané príjmy dosiahol do 27. septembra 2017, kedy vykonával činnosť na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení, ktoré k uvedenému dňu zaniklo.

42. Podľa ust. § 178 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 461/2003 Z.z. upravujúceho vecnú príslušnosť pobočky, do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

43. Z horeuvedených skutočností je zrejmé, že v posudzovanej veci o sporný prípad šlo. Preto bolo úlohou správnych orgánov zachovať zákonný postup a najskôr rozhodnúť o zániku poistenia žalobcu, dať mu zákonnú možnosť využiť zákonné prostriedky na svoju obranu a len následne po právoplatnom vyriešení spornej otázky, sa podľa výsledku zaoberať možnosťou predpísania poisťného žalobcovi. Z podkladov neúplného administratívneho spisu, tak ako bol krajským súdom predložený kasačnému súdu, takýto postup správnych orgánov nevyplýva.

44. Kasačný súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 SPP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní krajský súd bude postupovať v naznačenom smere, vec opätovne preskúma, vysporiada sa s argumentáciou žalobcu a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní.

45. V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne znovu aj o náhrade trov konania, vrátane trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SPP).

46. Tento rozsudok kasačného súdu bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.